

AR-GE'den Patente Uzanan Süreçte İstemlerin Önemi

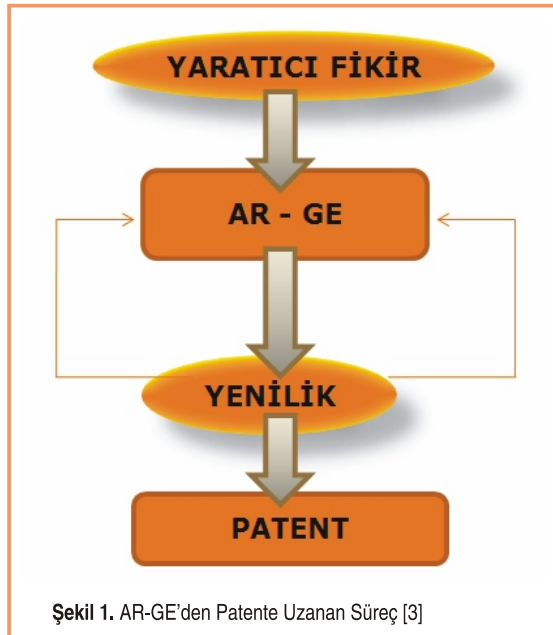
İsmail KAYA

BİLGEONUR Danışmanlık Ltd. Şti.

Bilgi, günümüz ekonomisinde toplumların rekabet güçlerini ve gelişmişlik düzeylerini belirleyen en önemli faktördür. Bilginin yaratıcılıkla harmanlanması sonucu ortaya çıkan buluşlar ise gelişmiş ülke ekonomilerinin en büyük gelir kaynaklarından biri olmasının yanı sıra sürdürülmekte olan rekabetin de ham maddesidir. Bu nedenle bilgi, toplumlar için vazgeçilemez bir kaynaktır ve yaşamın en önemli gerçeğidir. Karşılaşılan teknik problemlere, teknik çözümler bulmak amacıyla yapılan uzun süreli AR-GE faaliyetleri (bkz.

Şekil1) neticesinde ortaya çıkan yeniliğin, dolayısıyla buluşun öneminin ve değerinin artması kuşkusuz beraberinde buluşun korunmasına verilen önemin artması demektir.

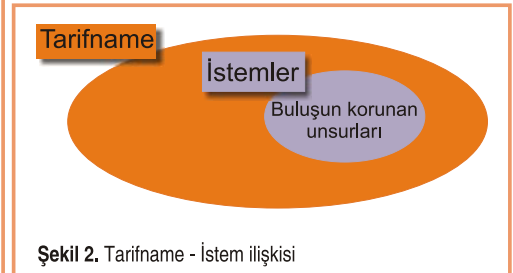

Şekil 1. AR-GE'den Patente Uzanan Süreç [3]

Patent koruması, buluş sahibine buluşu üzerinde belirli bir süre kanuni tekel hakkı sağlamakta ve izni olmadan başkalarının buluşu üzerinden yararlanmasını engelleme yetkisi vermektedir. Özellikle kriz dönemlerinde daha da artan taklitçiliği önlemenin yolu yine etkin bir patent korumasından geçmektedir. Bu doğrultuda etkin bir patent koruması sağlamak için, patentin “İstemler” dediğimiz kısmı kaleme alınırken ulusal ve uluslararası mevzuatlar çerçevesinde bazı metinsel kurallara uyulması önem arz etmektedir.

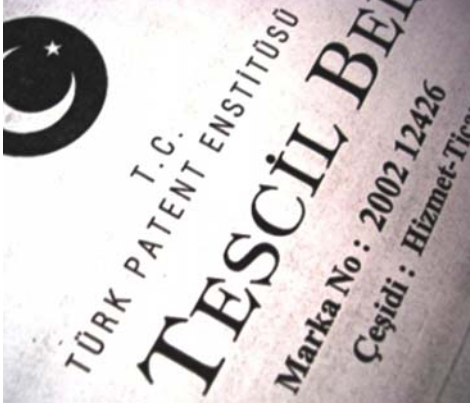
İSTEM NEDİR?

İstemler, patente korunması istenilen unsurların yer aldığı HUKUKİ metinlerdir. İstemlerde belirtilmeyen veya yer almayan unsurlar koruma kapsamı dışında kalmaktadır. Ancak istem için bu tanım yeterli değildir. 551 sayılı KHK'nın “Patent İstemleri” başlıklı 47. maddesi şu şekildedir: “Başvuru bir veya birden çok istemi içerir. İstem veya istemler buluşun korunması istenilen unsurlarını tanımlar. Her istem açık ve öz olmalıdır. İstem veya istemlerin

Şekil 2. Tarifname - İstem ilişkisi

dayanağı tarifnamedir. İstem veya istemler tarifnamede tanımlanan buluşun kapsamını aşamaz. İstem veya istemler Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde yazılır...”

Buluş sahibine yasal tekel hakkı sağlayacak, buluşu için koruma talep eden başvurusunun patentlenebilirlik incelemesi de yine istem metni üzerinden yapılmaktadır.

“İncelenerek Patent Verilmesi” başlıklı 62. maddede şu ifade yer almaktadır:
 “... Enstitü, başvuruyu inceledikten sonra, eksiklik veya patent verilebilirlik şartlarının yeterliliği konusunda kararını verir. Bu kararında, kararın gerekçesinin dayanaklarını da bildirir. Enstitü tarafından yapılan bu inceleme istem veya istemlerin kapsamı ile sınırlı olarak yapılır.”

Avrupa Patent Sözleşmesi'nin 69 (1) maddesinde ise: “Bir Avrupa patent veya bir Avrupa patent başvurusu ile verilen koruma alanı, patent istemlerinin içeriğine göre belirlenir” ifadesine yer verilmektedir.

İstemler kaleme alınırken öncelikle dikkat edilmesi gereken unsurlardan birisi istemlerin koruma kapsamıdır. Çok dar veya çok geniş istemleri kaleme almaktan özellikle kaçınılmalıdır [1]. Çünkü istemlerin geniş kapsamlı olması tarifnamede açıklanan buluş kapsamını aşma riski taşımaktadır ki, böyle bir durumda tarifnameden daha geniş kaleme alınan istem, patent başvurusunun reddine veya patentin hükümsüzlüğüne yol açmaktadır. İstem çok dar kapsamlı kaleme alınması ise koruma kapsamını daraltacağı için üçüncü kişilerin patenti ihlal etmeksizin buluşu gerçekleştirebilme olanağını arttırmaktadır.

İSTEMLERDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN METİNSEL KURALLAR

Açıklık ve Özlük

İstem açık olması gerektiği tüm patent sistemlerinde kabul edilmekte ve ilgili düzenlemelerde yer almakta; ancak “açıklık” kavramının net bir tanımı bulunmamaktadır.

Açıklık, Avrupa Patent Ofisi Temyiz Kurulu'nun T 2/80 sayılı kararında “çelişkisiz ifadeye sahip olmak” veya “yanlış anlaşılmalara ve yorumlara neden olmayacak şekilde ifade edilmiş olmak” biçiminde ifade edilmektedir.

İstemler kaleme alınırken açıklık bakımından dikkat edilmesi gereken husus “...gibi”, “...ve benzerleri” şeklindeki ifadelerdir. Bu ifadeler “örneğin” manasını taşımakta ve ardından yer alan ifadeler sınırlı sayıda, kısıtlayıcı ve sınırlandırıcı olmamaktadır. Diğer taraftan Avrupa Patent Ofisi uygulaması çerçevesinde “about-civarında” ve “approximately-yaklaşık” tartışmalı ifadeler olup, istemin geçerliliği veya geçersizliğine doğrudan etkisi söz konusudur [1].

Özlük, “kısa ifade edilme” olarak tanımlanabilir. İstemlerin kısa ve öz ifade edilmeyişi istemin anlamını muğlaklaştıran ve belirsizleştiren bir unsurdur. Özlük kavramı istem sayısı ile de ilişkilendirilebilir. Örneğin, eğer başvuruda yirmiden fazla istem bulunuyorsa, başvuru oldukça dallanmış ve karmaşıktır [2].

Tarifname Tarafından Desteklenmeli

Başvuruda kaleme alınan istemlerin tarifname tarafından desteklenmesi gerekmektedir. İstemlerde yer alan ve buluşu oluşturan unsurların hem tarifnamede yer alması hem de tarifnameden kolaylıkla çıkarılması gerekir.

Tablo 1. Açıklık ve Özlük

YANLIŞ İSTEM	DOĞRU İSTEM
Buluş sağlayan ve yaklaşık 45 derecelik bir açı yapan tekerleğin iç kısmındaki konik bölüme dayanan bir dış kılavuzlama rampası ile	Buluş sağlayan ve 45 derecelik bir açı yapan tekerleğin iç kısmındaki konik bölüme dayanan bir dış kılavuzlama rampası ile

Tablo 2. Olumlu Sınırlama Kullanımı

YANLIŞ İSTEM	DOĞRU İSTEM
Motor dişli kutusu olmadan tekerleklerle bağlantılıdır.	Motor tekerleklerle doğrudan bağlantılıdır.

Tablo 3. Sonuç/Fayda ile Tanımlanmama

YANLIŞ İSTEM	DOĞRU İSTEM
Buluş taşıtlarda kullanılan bir lastik olup, özelliği; az titreşim ve düşük yuvarlanma direnci sağlamasıdır.	Buluş taşıtlarda kullanılan bir lastik olup, özelliği; az titreşim ve düşük yuvarlanma direnci sağlayan özelliklerine/ parçalarına sahip olmasıdır.

Tablo 4. Öznel İfadeler İçermeme

YANLIŞ İSTEM	DOĞRU İSTEM
Buluş bir emniyet kemeri tertibatı olup, özelliği; diğer tertibatlardan daha iyi olmasıdır.	Buluş bir emniyet kemeri tertibatı olup, özelliği; özellikleri sağlayan parçalarına sahip olmasıdır.

Olumlu Sınırlama Kullanımı

İstem metni kaleme alınırken olumsuz sınırlama kullanımı istemin açıklığını bozacağından, özellikle kaçınılması gerekir. Bu nedenle buluşun ne olmadığını anlatmaktan ziyade ne olduğunu açıklamak gerekmektedir [2].

Sonuç/Fayda ile Tanımlanmama

İstem erişilmesi arzulanan sonuç/fayda ile tanımlanamaz. Bahsedilen sonuç ve faydanın nasıl ve hangi parça veya özelliklerle elde edildiği istemde yer almalıdır.

Öznel (Subjektif) İfadeler İçermeme

İstemler kaleme alınırken öznel ifade

ve kişisel görüş içeren ifade kullanımından özellikle kaçınılması gerekmektedir [2].

SONUÇ

Sonuç olarak, yapılan AR-GE faaliyetlerinde harcanan zihinsel ve fiziksel emeğin boşa gitmemesi için elde edilen yeniliğe patent koruması sağlanması gerekmektedir. Etkin bir patent koruması elde etmek için ise başvurunun hazırlanması aşamasında sağlıklı bir süreç izlenmesi açısından kaleme alınan istemlerin koruma kapsamının çok iyi bir şekilde belirlenmesi, ulusal ve uluslararası mevzuatlar gereği bazı metinsel

kuralların göz önünde bulundurulması son derece önemlidir. Öyle ki, istemlerde yapılabilecek küçük bir hata bile başvurunun reddine yol açabilmektedir.

KAYNAKÇA

1. **O. Ünal**, "Patent Hukukunda İstemler" Onur Hukuk Bürosu Yayınları, Aralık 2008 s. 30-33
2. **D. Pressman**, "Patent It Yourself", 11th Edition, 2005, s. 9/12 - 9/15
3. **A. Ögüt, T. Akgemci, E. Şahin, A. Kocabacak**, "İşletmelerde Düşünce Aşamasından Patent Aşamasına Uzanan Süreçte Yenilik Stratejileri ve Buluş Yönetimi" s. 415

